

Dokumentin sisältö

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2017 - 2021

-1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
-2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
-3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2021 - 2025

-4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset
-5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat
-6 Hyvinvointisuunnitelma

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

-7 Suunnitelman laatijat
-8 Suunnitelman hyväksyminen

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN KEHITYS VALTUUSTOKAUDELLA 2017 - 2021

Kunnan tulee edistää kuntalain mukaan asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Terveydenhuoltolaki velvoittaa kunnan seuraamaan asukkaistensa terveyttä ja hyvinvointia, niihin vaikuttavia tekijöitä sekä tehtyjä toimenpiteitä. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain sekä kerran valtuustokaudessa on valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus. Karvian viimeisin laaja hyvinvointikertomus on hyväksytty vuosille 2017-2020. Laajan hyvinvointikertomuksen painopisteiksi valtuustokaudelle 2017-2020 on asetettu:

- liikunta ja ravitsemus osana hyvinvointia
- aikuisliikunnan kehittäminen
- monipuolinen kulttuuritarjonta
- perusopetuksen laadun kehittäminen
- ympäristön kehittäminen viihtyisämmäksi ja siistimmäksi
- varhaiskasvatuksessa lapsilähtöisyys ja kasvatuskumppanuus
- ennaltaehkäisevässä työssä entistä tiiviimpi yhteistyö eri hallintokuntien välillä

Laajan hyvinvointikertomuksen tavoitteiden toteutumisesta ja kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta on raportoitu vuosittain hyvinvoinnin vuosiraporteissa.

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Karvian kuntastrategiassa 2020-2025 yhteinen visio on tehdä asukkaiden hyvinvointi mahdolliseksi elinvoimaisessa ja maaseutumaisessa kunnassa. Kunnan yksi päämäärä on olla kokoonsa nähden vireän aktiivinen kunta, joka tarjoaa asukkaalleen laadukkaat lähipalvelut kustannustehokkaasti ja sen kautta on asetettu tavoitteita hyvinvoinnin edistämiseksi. Strategian tavoitteet näkyvät vuosittain talousarvion tavoitteissa.

Kunnille on suunniteltu otettavan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kannustin on suunniteltu otettavan käyttöön vuoden 2023 alusta, jolloin kunnille jaetaan ensimmäisen kerran uudistuksen jälkeinen valtionosuus. Sote-uudistuksesta huolimatta vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säilyy kunnilla. HYTE -kerroin ja siihen sidotut eurot lasketaan valittujen tulosindikaattorien ja prosessi-indikaattorien toteutumisen ja kehityksen pohjalta.

Satakunnassa on laadittu kuntien yhteinen alueellinen laaja hyvinvointikertomus vuosittain ja suunnitelma vuosille 2020-2024.

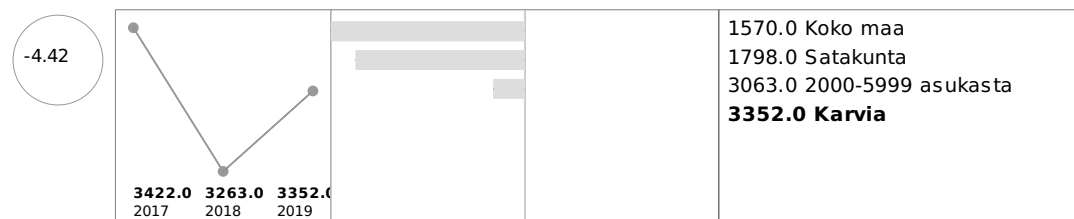
1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

TALOUS JA ELINVOIMA

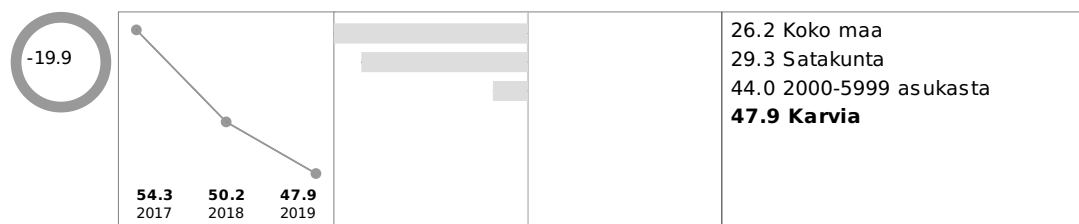
Talous

Tulot

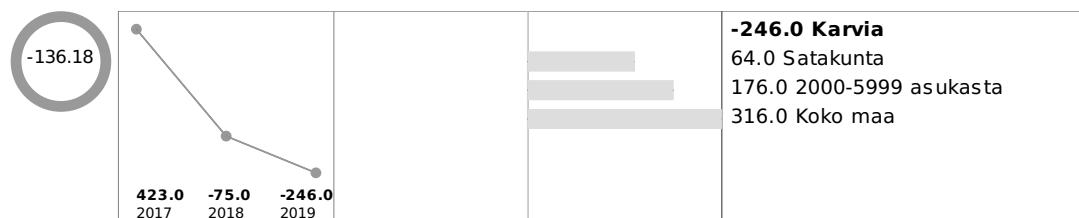
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

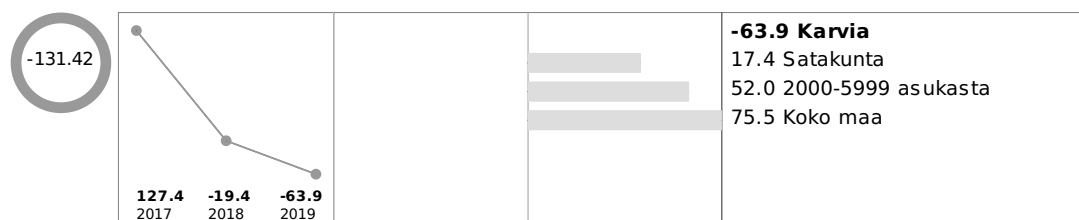
Valtionosuudet, % nettokustannuksista

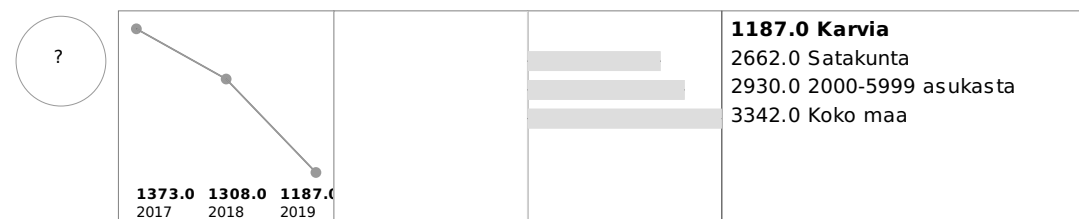
Vuosikate, euroa / asukas

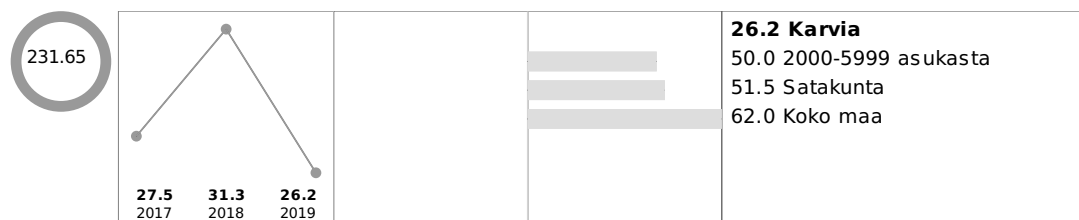
Vuosikate, % poistoista

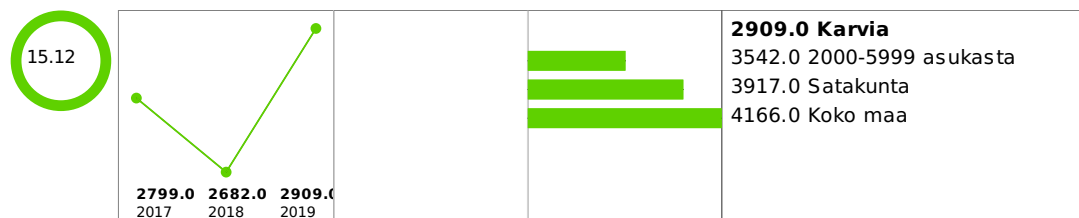
Lainakanta, euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

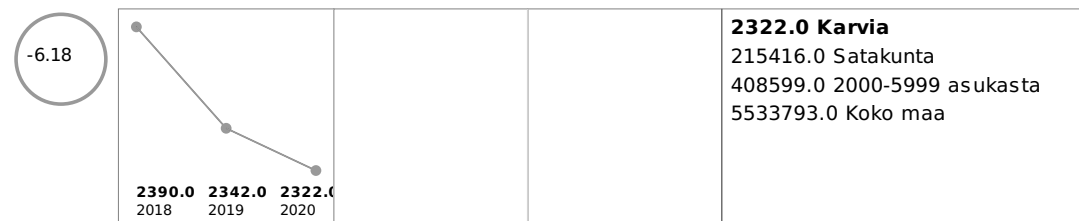
Verotulot, euroa / asukas

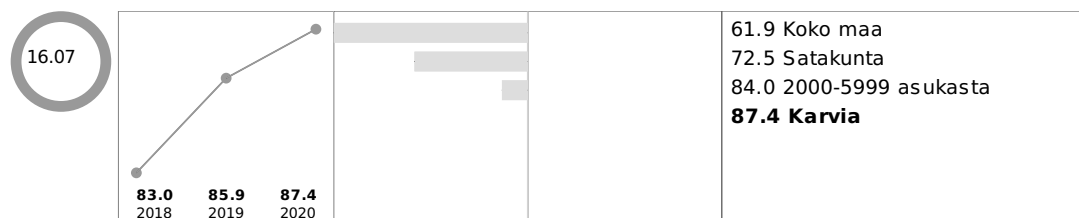
Elinvoima

Väestö

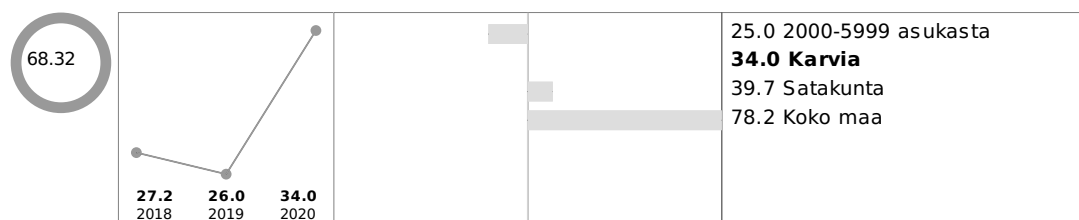
Väestö 31.12.

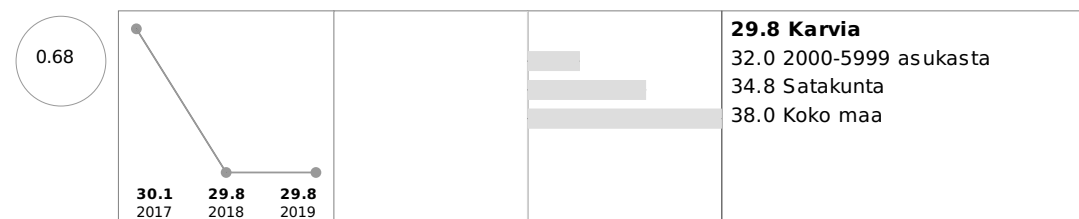
Huoltosuhte, demografinen

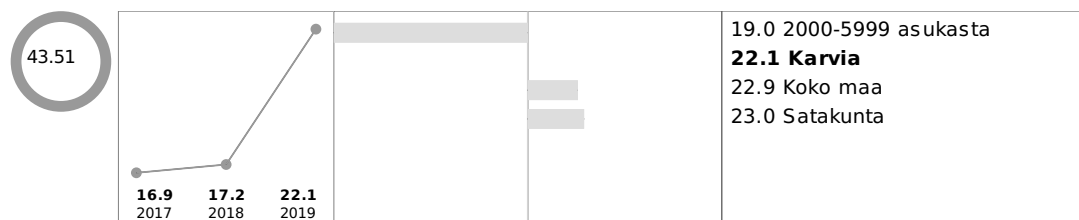
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

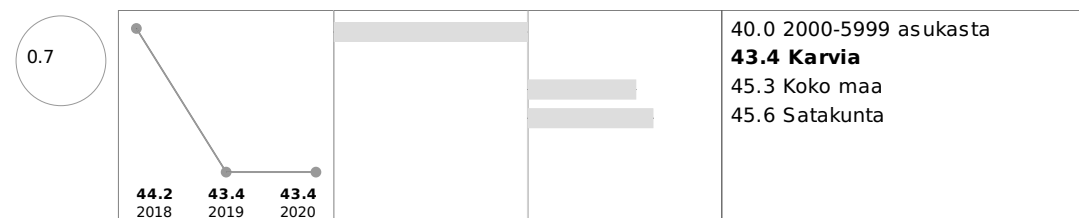
Lapsiperheet, % perheistä

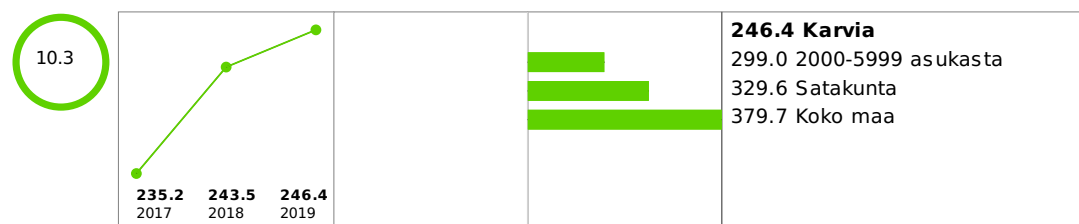
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

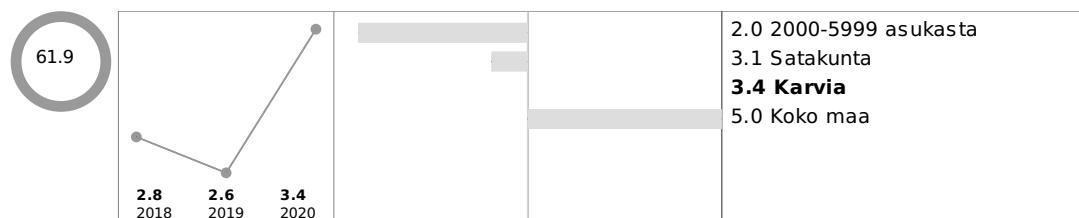
Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

Koulutustasomittain

Ulkomaan kansalaiset, % väestöstä

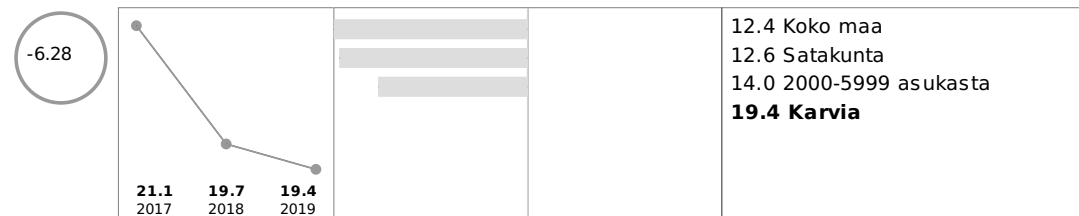

Elinvoima

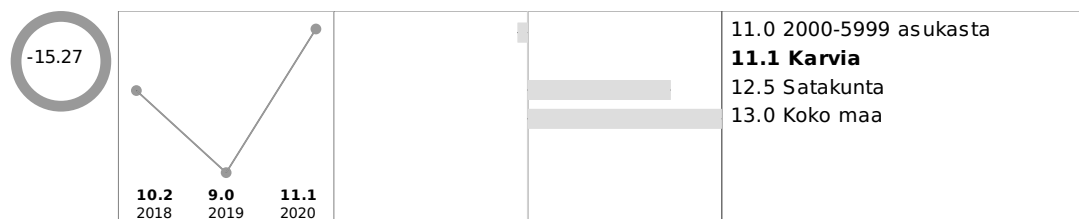
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Lasten pienituloisuusaste

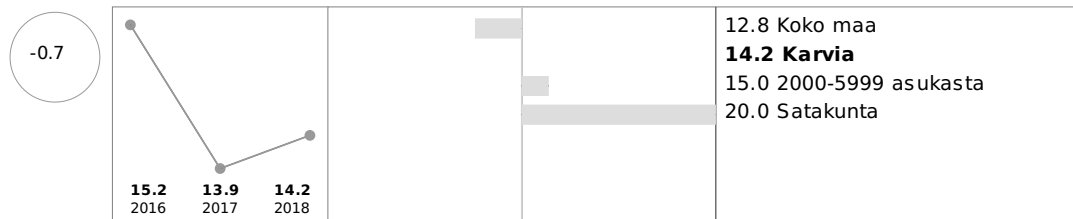
Työttömät, % työvoimasta

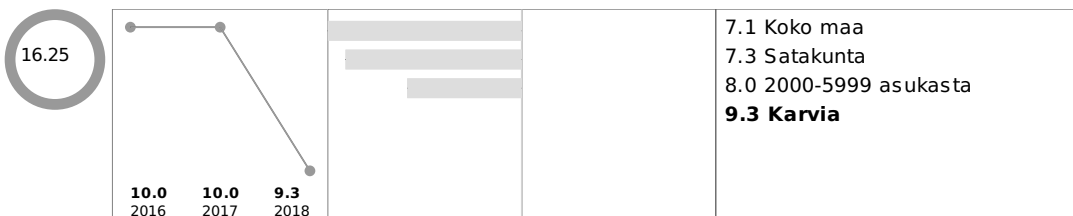
Maatalous, metsätalous ja kalatalous, % työllisistä

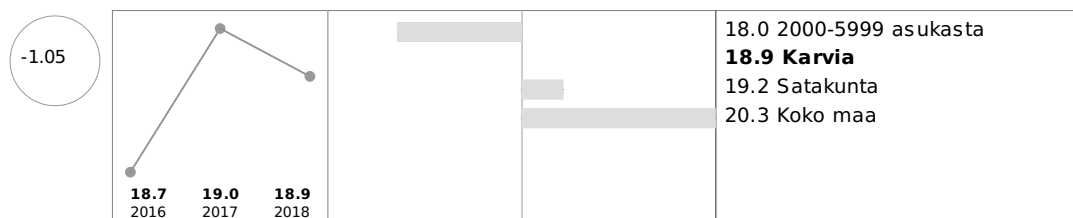
Teollisuus, % työllisistä

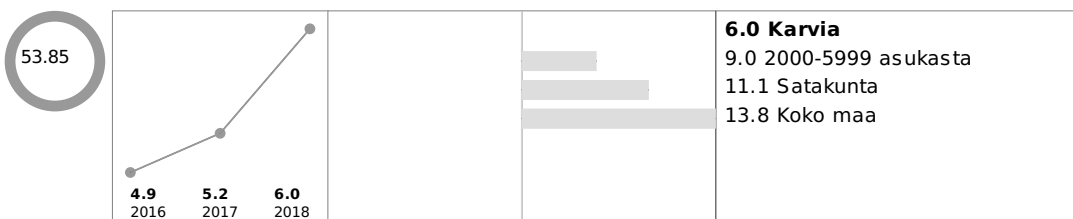
Rakentaminen, % työllisistä

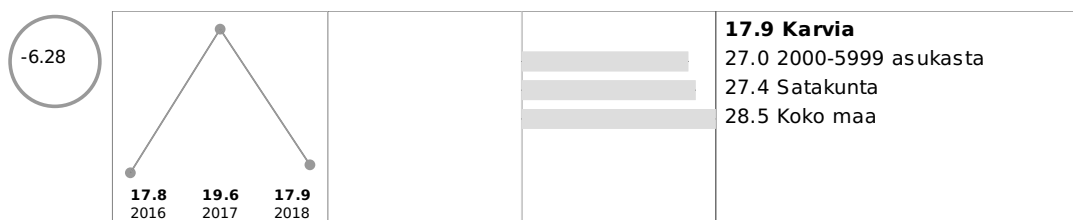
Tukku- ja vähittäiskauppa; Kuljetus ja varastointi; Majoitus- ja ravitsemistoiminta, % työllisistä

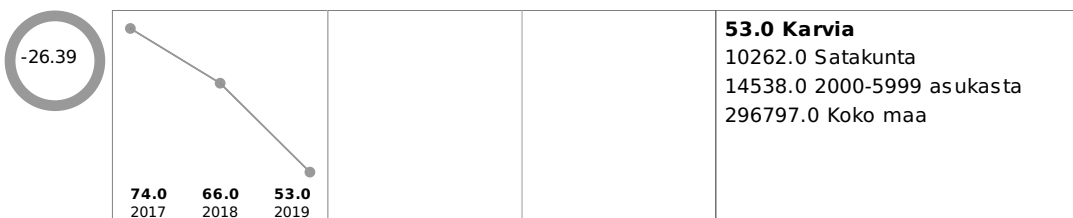
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, % työllisistä

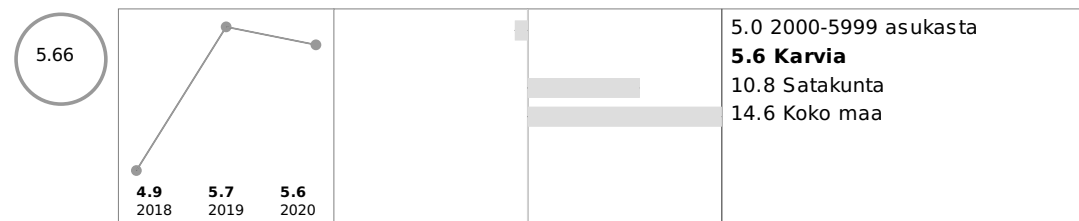
Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus, Koulutus, Terveys- ja sosiaalipalvelut, % työllisistä

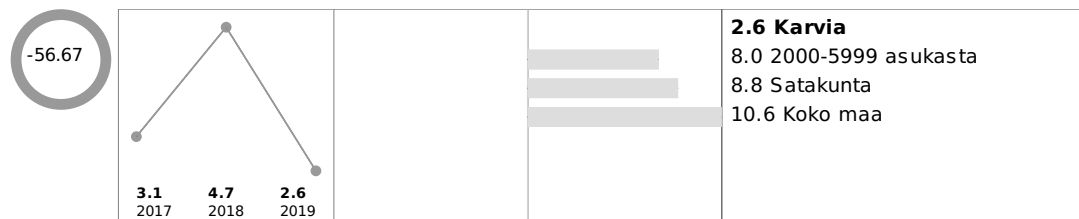
Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet vuoden aikana yhteensä

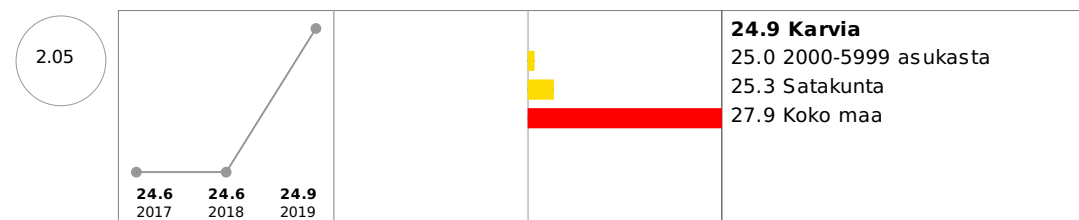
Yleistä asumistukea saaneet yhteensä, % asuntokunnista

Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

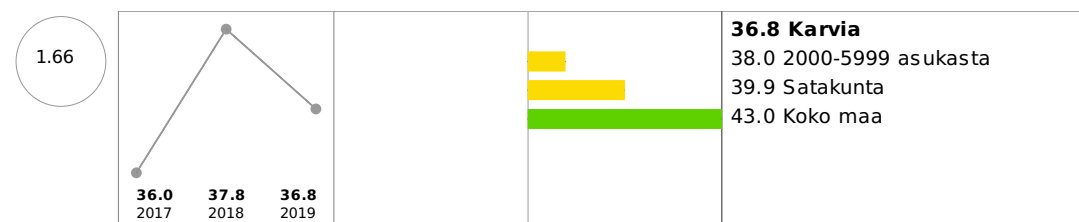
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

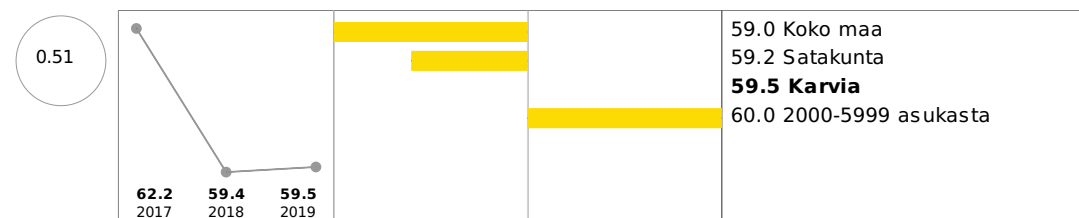
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

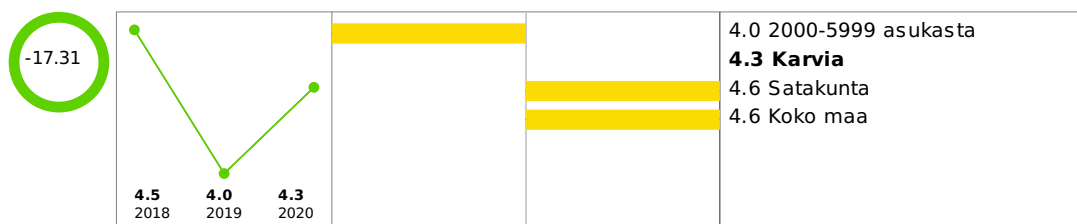
Työlliset, % väestöstä (vuosi 2018 ennakkotieto)

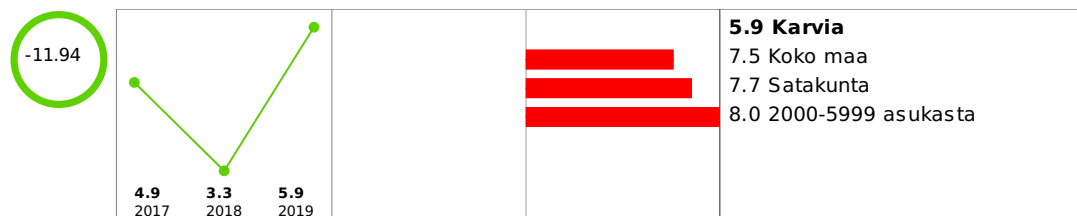
Keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä

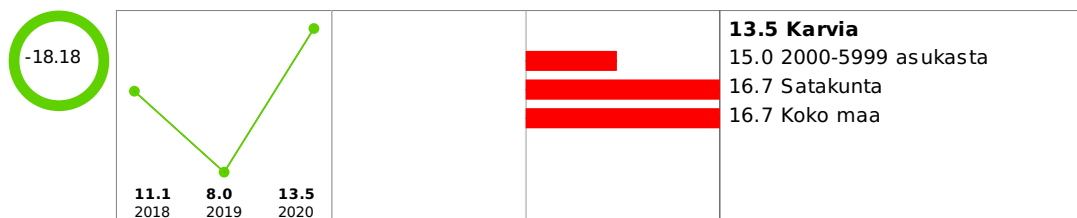
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

TALOUS JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Karvian kunnan väkiluku on pitkään laskenut tasaisesti. n. 20-50 asukkaan vuosivauhdilla. Asukasluvun lasku on samankaltaista kaikissa vertailukunnissa. Karvian nettomuutto on ollut vuonna 2013 jopa positiivinen, eikä minään lähivuonna merkittävästi negatiivinen. Kunnassa kuitenkin kuolee vuosittain n. 20-30 ihmistä enemmän kuin syntyy. Tämä johtaa siihen, että väestö ikääntyy ja huoltosuhte kasvaa tasaisesti. Tätä kehitystä saattaa loiventaa vierastyövoiman määrän kasvu. Muuta kuin Suomea äidinkielenään puhuu yhä suurempi joukko karvialaisista.

Työllisten osuus väestöstä vastaa koko maan samankokoisten kuntien keskiarvoa. Väestön koulutustaso on tasaisessa nousussa, mutta silti vertailukunnista selkeästi alhaisin.

Asukaskohtaiset verotulot ovat Karviassa hyvin alhaiset verrattuna naapurikuntiin tai vastaavankokoisiin kuntiin, Tämä johtuu lähinnä siitä, että eläkeläisten osuus väestöstä on iso ja suuri osa heistä saa minimieläkkeen. Väestöstä osa on vierastyövoimaa, jotka työskentelevät aloilla jossa palkkataso on vähäinen. Väestömäärän väheneminen tarkoittaa väistämättä verotulojen supistumista. Karvialaisten koulutustaso on verrattain alhainen, mikä heikentää osaltaan odotettua verotulokertymää.

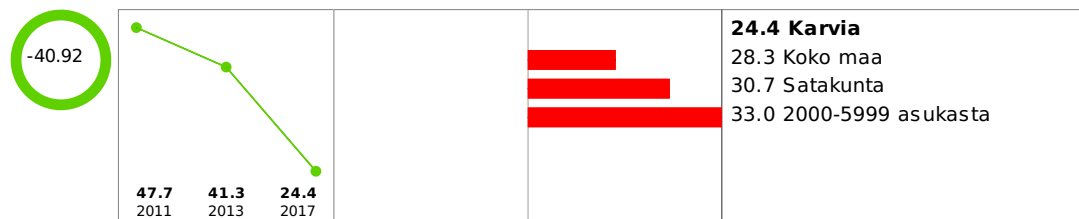
Työttömien osuus on kasvanut vuodesta 2019. Nuorten työttömyys valtakunnallista vähäisempää mutta kasvanut viime vuosina. Työttömien määrän kasvu johtuu pääsääntöisesti koronan vaikutuksista ja ikkunatehdas Skaalan toiminnan loppumisesta Karviassa. Toimialojen sisällä on tapahtunut pientä muutosta, maatalousyrittäjien määrä on laskussa mutta maatalous työllistää edelleen verrattain paljon, sen sijaan maanrakennus ja teollisuus on nousussa.

Toimeentulotukea saavien kotitalouksen määrä on laskussa. Pitkäaikaistyöttömiä on aiempaa vähemmän työttömistä, mutta nuorten työttömien määrä taas on noususuunnassa ja samoin nousua on sellaisten nuorten määrässä, jotka ovat jääneet vaille koulutusta. Kotitalouksista yhden vanhemman perheitä on aiempaa enemmän.

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

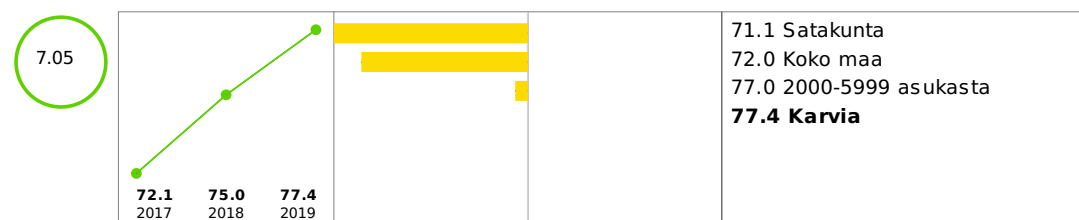
Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

Kunnan palvelut

Päivähoito

Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut

Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 1 - 2-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut

Kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut

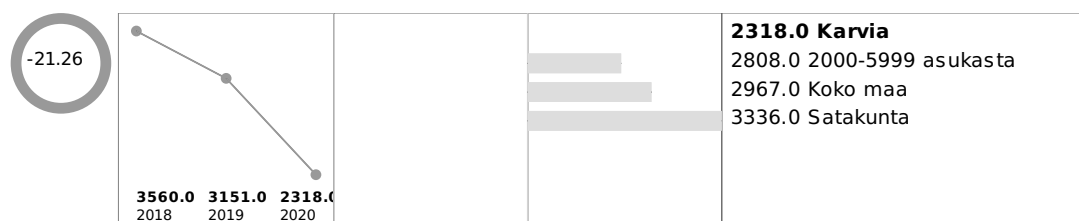
Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

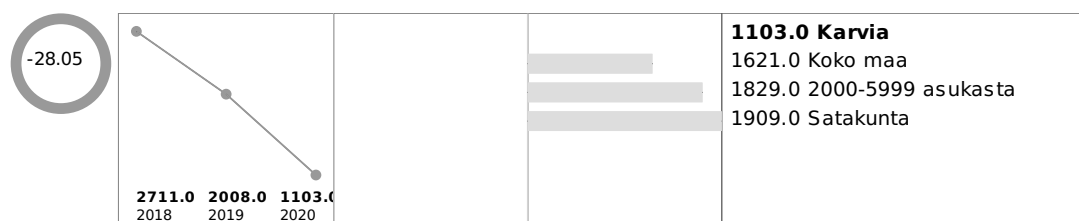

Sosiaali- ja terveydenhuolto

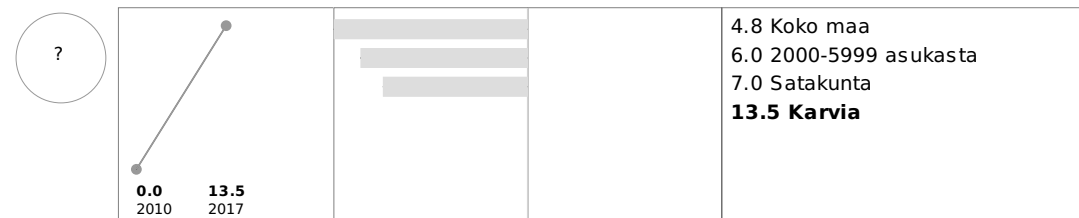
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

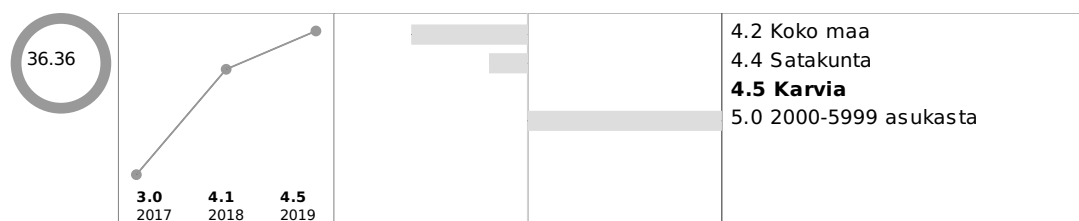
Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7 - 18-vuotiasta

Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä (vuosi 2018 ennakkotieto)

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

Karvian varhaiskasvatuspalvelut tarjoaa varhaiskasvatusta päiväkodissa sekä esikoulun aamu- ja iltapäivätoimintana. Varhaiskasvatuksella on myös oma perhetyöntekijä, joka toimii osittain perheissä ja päiväkodin ryhmissä.

Lapsia syntyy vuosittain 15 - 20 lasta. Vuonna 2020 syntyneiden lasten määrä oli huomattavasti lähivuosia alhaisempi, 10 lasta.

Kaikilla varhaiskasvatuksikäisillä lapsilla on oikeus varhaiskasvatukseen. Viime vuosien aikana

varhaiskasvatuspalveluiden käyttö on noussut ja päiväkotiryhmät ovat olleet täysiä. Vuoden 2020 aikana päiväkotihoidossa oli 66% kunnan 0 - 6 - vuotiaista lapsista (82 lasta). Viime vuosina varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten osuus on kasvanut merkittävästi - erityisesti alle kolme vuotiaiden määrä. Karviassa varhaiskasvatuksen piirissä vertailualueita suurempi osuus lapsista. Kunnan järjestämään esiopetukseen osallistuvat kaikki kuusivuotiaat, mutta vain osa heistä tarvitsee lisäksi varhaiskasvatusta.

Koko kunnan perusopetus järjestetään vuonna 2017 toimintansa aloittaneessa yhtenäiskoulussa.

Sosiaali- ja terveystalvveluista vastaa Satakunnan peruspalvelukuntayhtymä. Kunnassa on lisäksi palkattuna täysipäiväisesti työskentelevä perhetyöntekijä. Lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvanut valtakunnallisen trendin mukaisesti. Toisaalta lastensuojelun avohuollon piirissä on yhä useampi lapsiperheistä. Lasten ja nuorten mielenterveyden häiriöihin hoitoa saaneiden osuus on huolestuttava ja valtakunnallista korkeampi.

Liikuntatoimi vastasi hallinnassaan olevien liikuntapaikkojen hoidosta ja kunnossapidosta sekä käyttövuorojen jaosta. Liikuntatoimi jatkoi lasten ja nuorten uimataidon tehostettua opetusta. Willi verkosto - iloa liikunnasta hanke sisälsi liikunnallisen toimintakulttuurin muodostamisen varhaiskasvatukseen, henkilöstön kouluttamisen ja vanhemmuuden tukemista. Painopisteenä olivat sisäliikunnan kehittäminen, päivähoitolaisten liikunta-aktiivisuuden ja perheliikunnan lisääminen. Liikuntaneuvoja oli tiiviissä yhteydessä varhaiskasvatuksen kanssa ja kävi säännöllisesti päiväkodeissa pitämässä liikunta-, leikki- ja tanssituokiota, joista koosti ohjeet henkilökunnan käytettäväksi. Edelleen liikuntaneuvoja ideoi ja rakensi malliksi tempuratoja kunnan eri tiloihin, joissa lapset pääsivät vuorollaan tempuillemaan.

Koululaiset osallistuvat vuosittain MOVE testeihin, joissa testataan oppilaiden liikkuvuutta, nopeutta, voimaa, ketteryyttä ja havaintomotorisia taitoja. Näissä testeissä tytöillä on keskitasoa huomattavasti parempi tuloksia, kuin taas pojat jäävät alle keskitason. Liikuntatoimi järjesti koululaisille heidän toiveiden mukaan ohjattua toimintaa lajeissa, joita urheiluseura ei tarjonnut; lasten 1-2 luokan liikuntaleikki, tyttöjen ja poikien sähkökerhot ja tyttöjen kuntosalitoiminta. Yläkoulun oppilaille tarjottiin SomeBody toimintaa, mikä toteutettiin ryhmissä. Se on menetelmä, mikä auttaa ihmisiä huomioimaan omaa suhdetta kehoonsa sekä oman kehon suhdetta ympärillä oleviin muihin ihmisiin, yhteisöihin ja yhteiskuntaan.

Lasten ja nuorten elinoloja ja toimintaedellytyksiä on parannettu. Opinpulun pihaan on rakennettu monipuolinen ja kattava lähiliikuntapaikka, perusparannettu frisbeegolf rata heittoalustoineen sekä vapaamuotoiseen kokoontumiseen kaiken kansan olohuone, jossa on kehon hallintaa ja liikkuvuutta lisäävä I Wall liikuntaseinä ja kiipeilyyn aktivoiva leikkinurkkaus Willi Wekara. Olohuoneen vieressä sijaitsevat uudet nuorisotilat, joissa omat huoneet pleikkari- ja biljardipeleihin sekä elokuvan katseluun. Lasten ja nuorten harrastustoiminnan tarvetta kartoitettu säännöllisesti ja toiveet huomioitu. Lasten ja nuorten harrastustoimintaa ja kesäleirien toteutukseen haettiin ja saatiin aluehallintovirastolta tukea sekä toteutettiin kaksi, kestoltaan viikon musiikki-teatteri-kuvaamataito-luontoliikuntaleiriä.

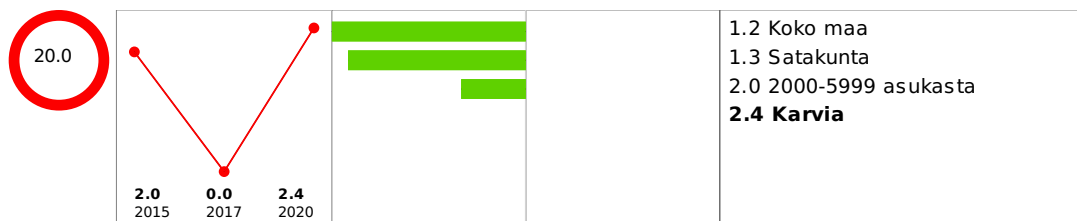
Humalahakuinen juominen, tupakointi ja nuuskatuotteiden käyttö on vähentynyt Satakunnassa ja Karviassa, vaikka on edelleen korkea vertailualueisiin nähden. Lapset ja nuoret raportoivat muuta maata enemmän läheisen alkoholikäytön tuomista ongelmista. Erityisen huolestuttavaa on, että ylipainoisten lasten ja nuorten osuus on maan suurin ja ylipainoisten määrä on kasvussa. Karviassa melko synkkäkin luettavaa lasten ja kouluterveydenhuollon 2019 tekemissä terveystarkastuksissa. Karvialaisista 2-16-vuotiaista pojista ylipainoisia oli 44 % ja vastaavasti tytöistä 34%. Poikien 7-12 ikäluokassa yli puolet olivat ylipainoisia.

Kulttuurin näkökulmasta lapset otettiin vuonna 2019 hyvin huomioon Satakunnan kuntien toiminta- ja taloussuunnitelmissa. Heille oli runsaasti kulttuuritarjontaa ja -vinkkejä. Lapset pääsivät myös osallistumaan hyvin taiteen perusopetukseen maksutta tai saivat maksuihin huojennusta taloudellisen tilanteen perusteella. Toisaalta taiteen ja kulttuurin osuus sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen yhteydessä järjestettävillä harrastustunneilla toteutui hyvin vaihtelevasti.

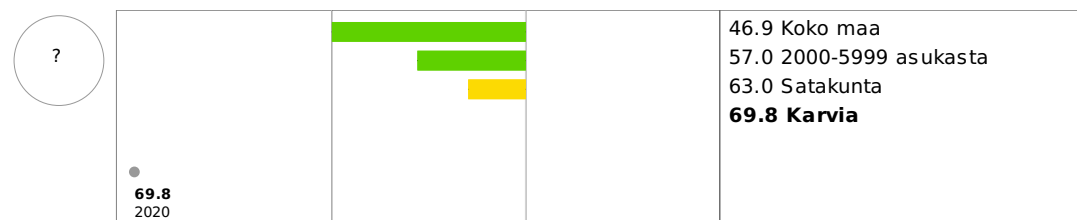
NUORET JA NUORET AIKUISET *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

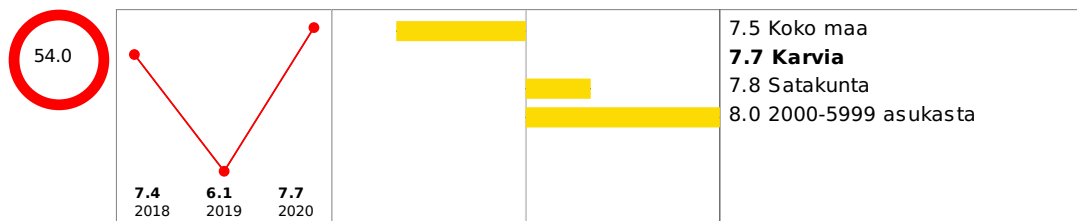
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Kuntoutusrahaa saavat 16 - 19-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 16 - 24-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

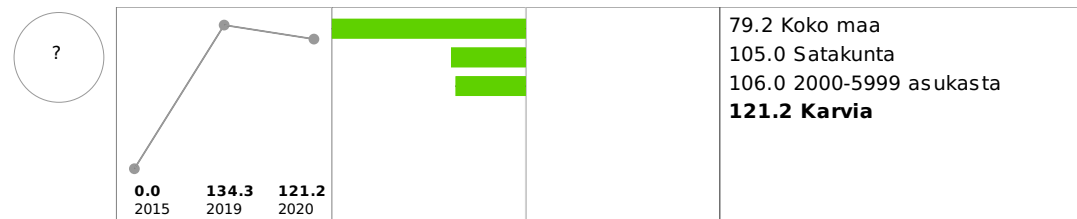

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

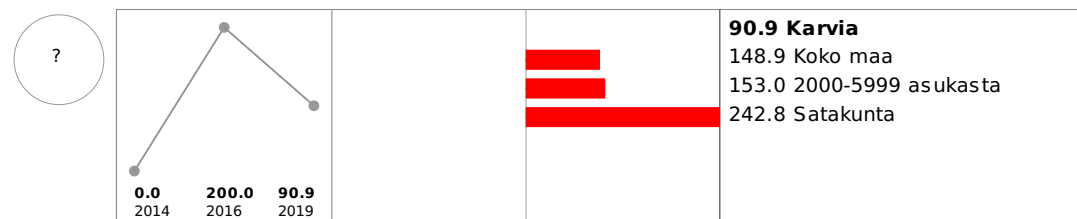
Alioikeuksissa tuomitut 15 vuotta täyttäneet henkilöt / 1 000 vastaavanikäistä

Rikoksista syylisiksi epäillyt 15 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Rikoksista syylisiksi epäillyt 18 - 20-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto

Karviassa ei ole toisenasteen oppilaitoksia, joista tietoa opiskelijoiden hyvinvoinnista saisi suoraan. Pienen otannan vuoksi karvialaisten osuutta lähiseudun oppilaitosten kyselyjen tuloksista ei julkaista. Seutukunnan tilastoinnista voi vetää johtopäätöksen, että tupakointi ja humalahakuinen juominen ovat laskeva trendi, mutta olemme muuta maata jäljessä. Huumeiden kokeilu tässä ikäluokassa on kasvanut kuin myös päihde- ja mielenterveysongelmat. Kun opiskelu- tai työpaikkaa ei löydy, kasautuvat myös muut ongelmat, kuten talousvaikeudet, liiallinen päihteiden käyttö ja mielenterveysongelmat. Karviassa nuorisotyöttömyyttä 7,9% on vähemmän kuin seutukunnan muissa kunnissa ja koko maassa 11,6%

Liikkumattomuus on korkealla tasolla - hengästyttävää liikuntaa alle tunnin viikossa harrastavien määrä 44%, mikä korreloi siihen, että alueella on maan ylipainoisimmat nuoret 25%. Kohderyhmää on vaikea tavoittaa, sillä kyseiset nuoret häviävät opiskelupaikkakunnille ja kotikuntaan jäävät eivät aktiivisesti osallistu tarjolla oleviin harrasteryhmiin. Toisaalta laadukas kuntosalilla on aktiivisesti kyseisen ryhmän käytössä ja he osaavat myös hakea hyvin liikuntaneuvojan palveluja. Etsivä nuorisotyön kautta on kontaktoitu työpajalla käyvien nuorten miesten kanssa. Heille järjestettiin Arki haltuun hankkeen kautta suosittua kokkikerhoa ja etsivät järjestivät kerran kuukaudessa Poweria päivään tilaisuuden, johon kutsuivat syrjäytymisvaarassa olevia nuoria aamiaiselle ja pelaamaan seurapelejä.

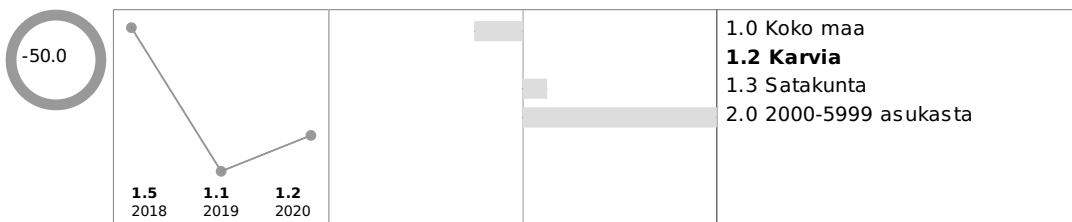
Nuorten äitien jaksamisesta on huolehdittu järjestämällä äiti/lapsi jumppaa ja lapsiparkkia, jolloin liikuntaneuvoja leikittää lapsia samaan aikaan kuin äidit voivat keskittyä omaan liikuntaan kuntosalissa.

Ennalta ehkäisevässä päihdetyössä on kohderyhmälle suunnattu mm. Älä välitä kampanjointia, joissapyritään karsimaan tupakan ja/tai alkoholin välittämistä alaikäisille.

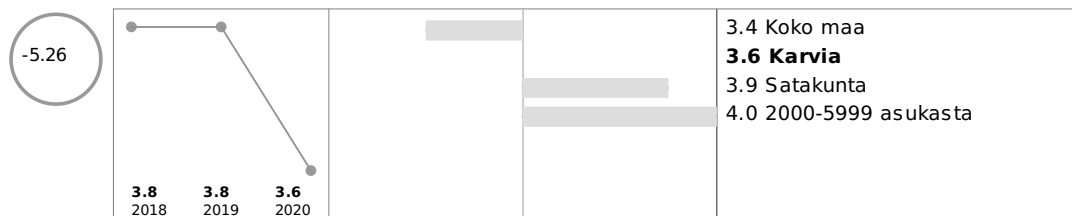
TYÖIKÄISET *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

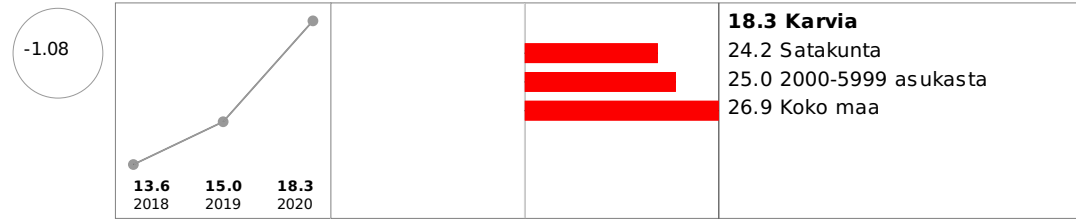
Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

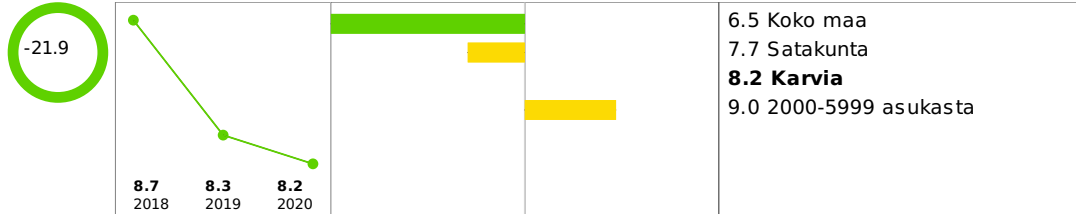
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

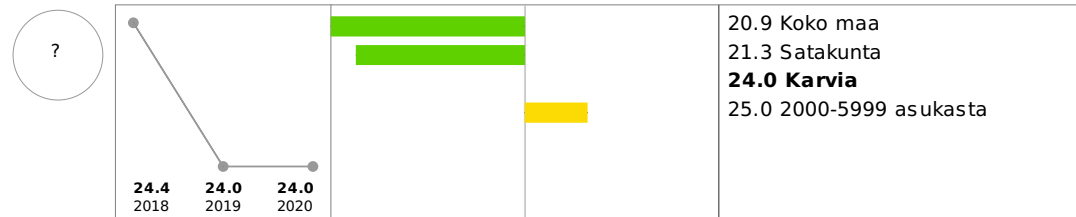
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

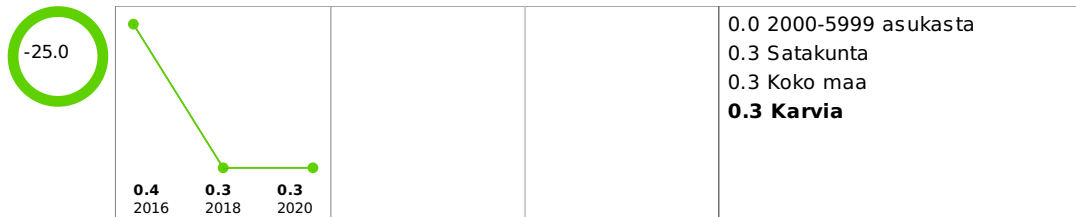
Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

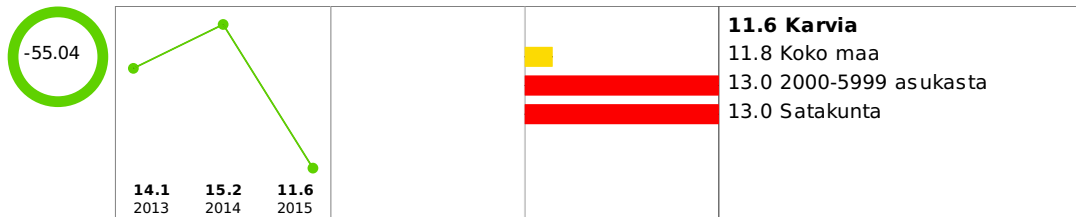
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 25 - 64-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

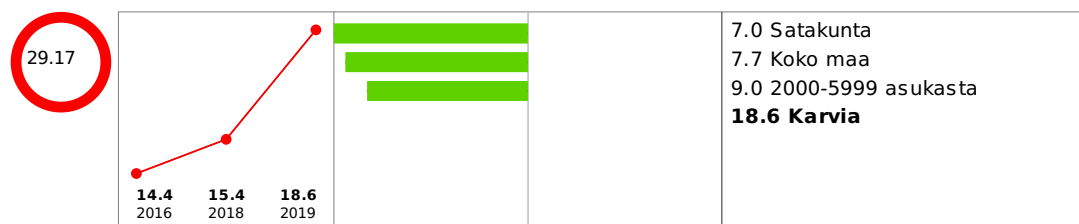
Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 25 - 64-vuotiaat potilaat / 1 000 vastaavanikäistä

Raskaudenkeskeytykset / 1 000 15 - 49-vuotiasta naista

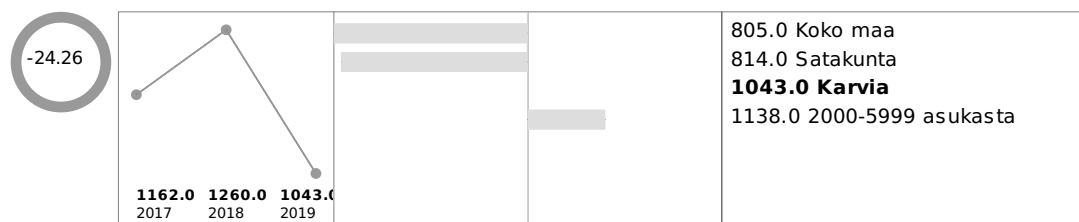

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

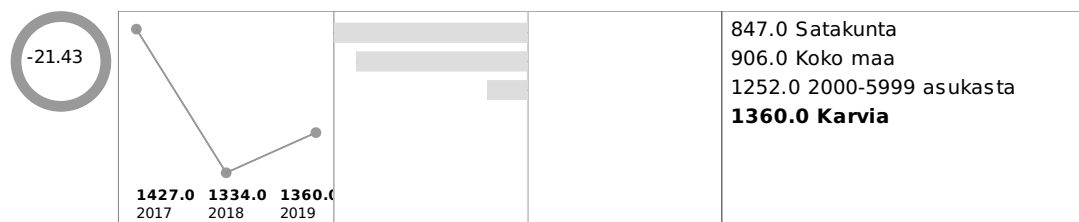
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

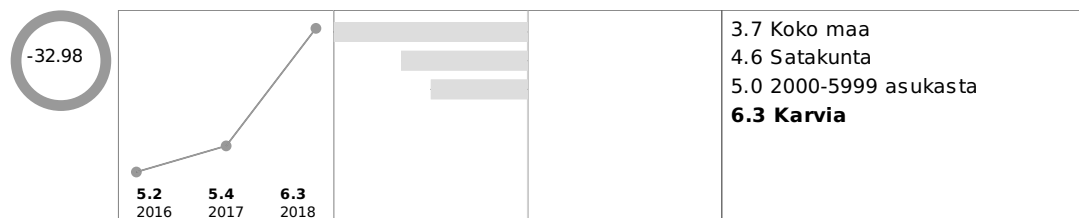
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä (vuosi 2018 ennakkotieto)

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

Työikäisten perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit ovat Karviassa yleisempiä kuin valtakunnallisesti. Tämä noudattaa muidenkin ryhmien perusterveydenhuollon lääkärikäyntien yleisyyttä kunnassa. Työikäisten työkyvyttömyys tai sairauspäivärahopäivien määrä ei poikkea vertailukunnista tai valtakunnallisesta tasosta.

Työikäisten työssäjaksamista on tuettu räätälöimällä kerran viikossa niska-hartiajumppaa sekä parhaimpina aikana kaksi kertaa viikossa eri viikonpäivinä kehonhuoltoa. Työssäkäyvä väestöä on kannustettu perinteisiin hiihto- ja haastepyöräilykampanjoin, kestot 4-5 kk. Henkilökohtaiset hiihto- ja pyöräilypassit ovat innostaneet väen omaehtoiseen liikuntaan ja monille osallistumisesta on tullut elämäntapa.

Kuntouttava toiminta on iso osa liikuntaneuvojan työtä. Hän tekee vahvaa yhteistyötä paikallisten fysioterapeuttien kanssa ja viimeisen vuoden aikana myös yhteistyökuviot on löytynyt työterveyden kanssa. Liikuntapalveluketju akselilla lääkäri-liikuntaneuvoja ei toimi vielä toivotulla tavalla. Liikuntatoimi on laatinut liikuntapuun, johon on kirjattu kaikki yhteistyökumppanit ja tarjolla olevat ryhmäliikuntatunnit ja matalan kynnyksen palvelut; tasapainojumppa, kehonhuolto/boccia ja curling, aivojen hyvinvointi Rytmis, lavis, kansan- ja senioritanssi, mummiliigan perinnepelit,

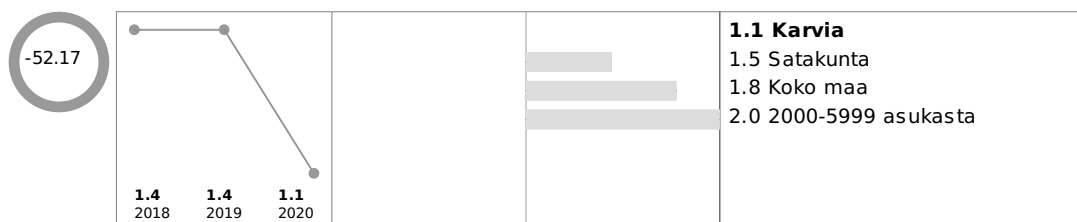
tehojumppa, kahvakuula, pumppi. Ennen koronaa kohderyhmälle järjestettiin luontoliikunta ja terveystahtaphtumia kerran kuukaudessa. Myös IhaNaiset, Livelavis ja Kangoo jumps ovat suosittuja työssäkäyvien liikuttajia.

Nuoret aikuiset ja työikäiset käyttävät terveystietokioskin palveluja eniten. Laskipyörät, sup-laudat, lumikengät, tandempyörät ovat lainauksien kärjessä. Lomille lähtevät perheet käyttävät terveystietokioskin palveluja aktiivisesti.

IKÄIHMISET *Hyvinvointi*

Opiskelu, työ ja toimeentulo

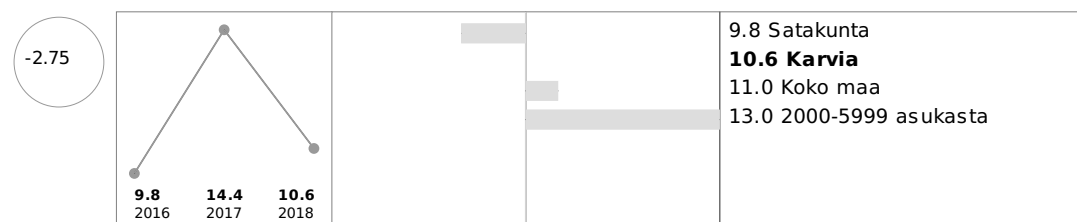
Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

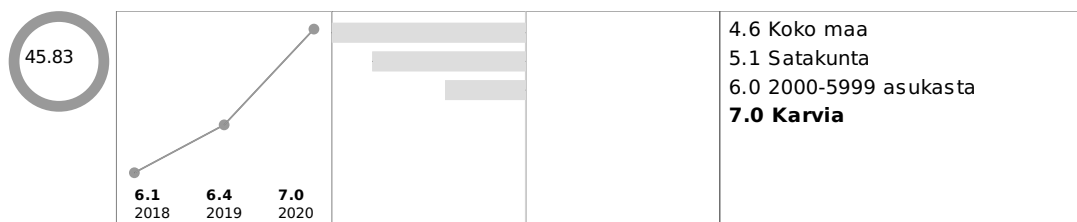
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

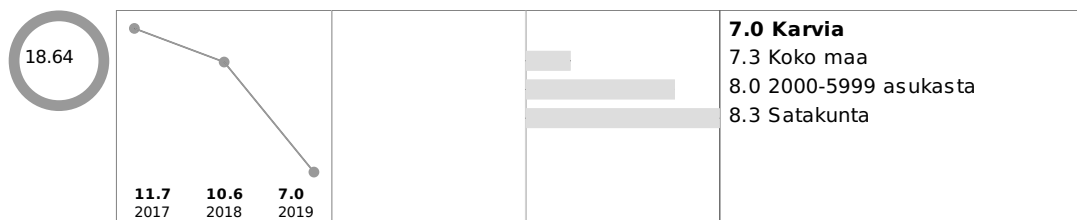
Säännöllisen kotihoiton piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (-2018)

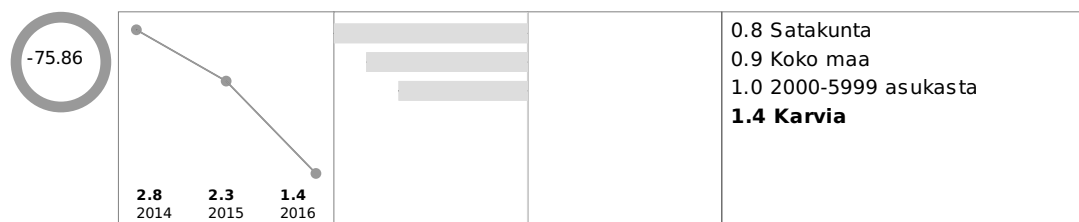
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

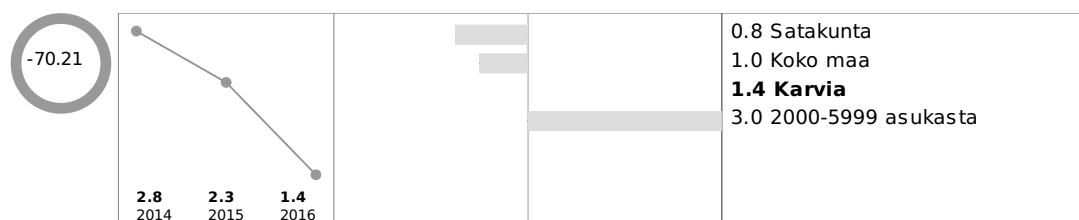
Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

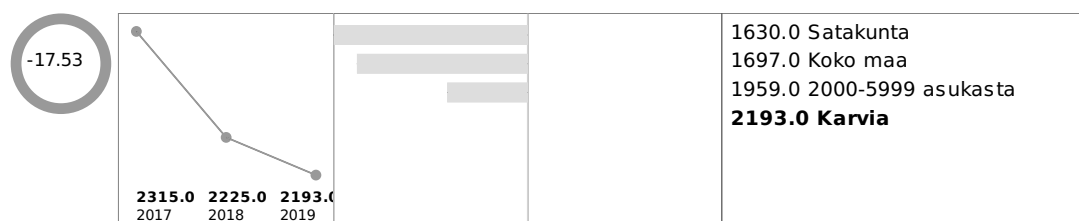
Vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevat 75 vuotta täyttäneet 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

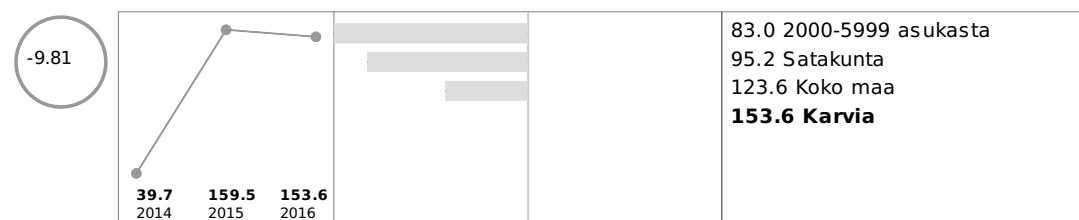
Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä (vuosi 2018 ennakkotieto)

IKÄIHMISET - Yhteenveto

Vaikka Karvian keskituloon maan alhaisimpia, täyttä kansaneläkettä saavien ikäihmisten osuus eläkeikäisistä on vertailukuntia ja valtakunnallista alhaisempi. Täyden kansaneläkkeen saajia ovat henkilöt, joilla on vain vähän tai ei lainkaan ansioeläkkeitä.

Omaishoidon piirissä on verrattain moni 75 vuotta täyttänyt, mutta niin on myös vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa. Indikaattoreiden mukaan Karviassa on valtakunnallista suurempi joukko yli 75 vuotiaista päivittäisen hoidon piirissä.

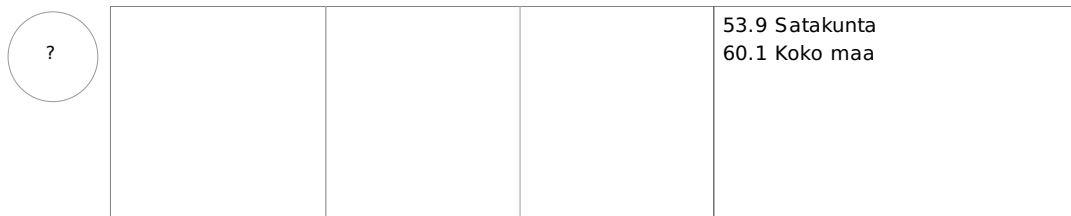
Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnin ikäihmisillä valtakunnallista ja vertailukuntia yleisempiä kuten muillakin ryhmillä Karviassa.

Eläkkeellä oleville kuntalaisille on järjestetty systemaattisesti matalan kynnyksen liikuntatoimintaa ja ryhmän ohjauksia; tasapainojumppa, senioritanssi, rytmis, kehonhuolto, harrastelentopallo, kevyt lavis tanssiliikunta, tuolijumppa sekä helppo ja kevyt jumppa. Lisäksi liikuntaneuvoja on käynyt ohjaamassa eläkeliiton liikuntapäivillä sekä satunnaisesti Iltaruskon ja muiden hoitolaitosten väkeä. Voimaliikunta on saatu juurrutettua yli 65-vuotiaiden arkeen ja he käyvät ahkerasti kuntosalissa usean kerran viikossa. Myös ennalta ehkäisevän työn olohuoneessa toimii säännöllisesti vertaistukena muisti- ja omaisOiva kahvilatoiminta.

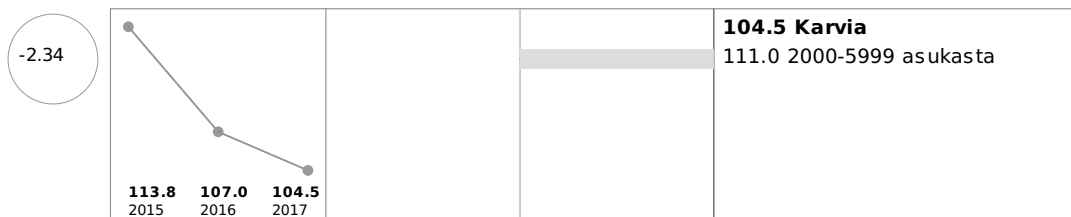
KAIKKI IKÄRYHMÄT *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

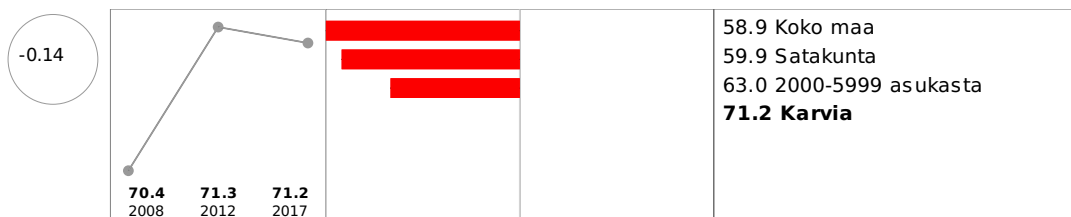
Elämänlaatussa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%)

Kelan sairastavuusindeksi, ikävakioitu (-2017)

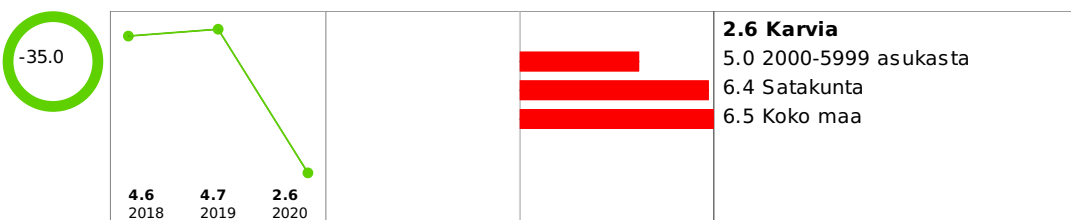

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

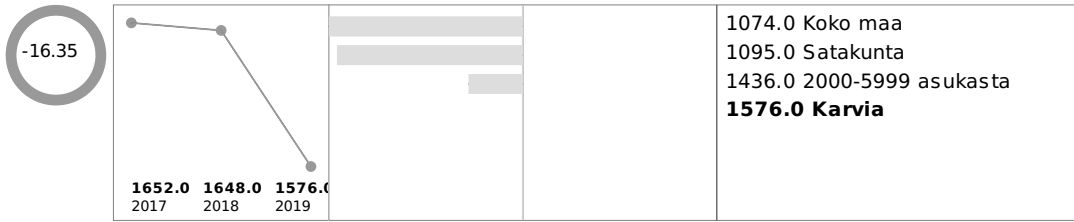
Asunnottomat yksin asuvat / 1 000 asukasta (-2017)

Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten osuus kunnan lapsista on kasvanut. Kunnan tarjoama varhaiskasvatus on muuttunut perhe- ja ryhmäperhepäivähoidosta päiväkotitoiminnaksi, jossa järjestetään tarvittaessa myös vuorohoitoa. Päiväkotitoiminnan ohella varhaiskasvatuksessa työskentelee perhetyöntekijä, jonka rooli on tukea lapsiperheitä arjessa ja tavallista enemmän voimavaroja vaativissa tilanteissa. Perhetyön ensisijainen tavoite on lapsiperheiden jaksamiseen liittyvien ongelmien ennaltaehkäisy.

Varhaiskasvatuksen vuorohoidon tarve on vuosina 2019-2020 kasvanut ja vakioitunut päiväkodin käytänteisiin. Perheet tarvitsevat vuorohoitoa vuorokauden kaikkina aikoina, myös viikonloppuisin. Varhaiskasvatus on pystytty järjestämään tarvittavassa laajuudessa.

Hyvinvointisuunnitelmassa 2017-2020 varhaiskasvatuksen toiminnan painopisteeksi oli määritelty lapsilähtöisyys ja kasvatuskumppanuus, joista käytetään nykyään termejä yhteistyö ja osallisuus. Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa on kehitetty osallistavammaksi systemaattisesti vuodesta 2018. Pedagogiikan perustana on varhaiskasvatussuunnitelmaan perustuvat tavoitteet, joita on katsottu nimenomaan Karvian varhaiskasvatuksen tarpeiden kannalta. Tavoitteena on pedagogisen laadun parantaminen monipuolisesti ja koko varhaiskasvatuksen tasalaatuisuus. Pedagogiikkaa on kehitetty henkilöstön yhteisissä työilloissa ja viikkotaisissa tiimipalaverissa. Vuonna 2020 pedagogiseksi painopistealueeksi lähivuosille määriteltiin positiivinen pedagogiikka. Positiivista pedagogiikkaa viedään käytäntöön koulutusten, mentoroinnin ja opinnäytetyön avulla.

Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten perheisiin pidetään yhteyttä päivittäisten tapaamisten lisäksi sähköpostitse ja puhelimitse. Päiväkodin arkisistakin tapahtumista ja toiminnasta tiedotetaan perheitä viikottain. Varhaiskasvatuksen laatua arvioidaan muunmuassa perheille lähetettävillä kyselyillä.

Karvian varhaiskasvatus järjestää kesäisin leikkikenttätoimintaa avoimen varhaiskasvatuksen periaattein. Leikkikenttätoiminnalla pyritään vastaamaan lasten tarpeeseen ohjatusta toiminnasta myös kesäaikaan.

Koko kunnan **esi- ja perusopetus** siirtyi vuonna 2017 kyläkouluista uusiin tiloihin rakennettuun yhtenäiskoulu Opinpolkuun. Siirtyminen oli suuri ja merkitsevä organisaatiomuutos kunnan koulutoimessa. Kaikki kunnan oppilaat esikoulusta yhdeksänteen luokkaan siirtyivät tuolloin opiskelemaan saman katon alle nykyaikaisen perusopetuksen mahdollistaviin tiloihin. Yhtenäisten toiminta- ja työtapojen löytämiseen on keskitytty jo ennen yhtenäiskouluun siirtymistä ja työtä toimivan yhtenäiskoulun eteen on jatkettu koko ajan.

Opetusryhmät uudessa koulussa ovat erillisiä ikätason mukaisia luokkia aiempien kyläkoulujen yhdysluokkien sijaan. Uuden koulun myötä voidaan henkilökuntaresursseja hyödyntää tehokkaammin jokaisen oman vahvuusalueeseensa mukaan. Opettajilla on nyt isomman työyhteisön myötä myös selkeästi parempi mahdollisuus kollegiaaliseen yhteistyöhön.

Oppilaat saavat nyt Karvian yhtenäiskoulussa joustavan oppimispolun esikoulusta peruskoulun päättymiseen saakka.

Hyvinvointisuunnitelmassa 2017-2020 yhtenä tavoitteena oli perusopetuksen laadun kehittäminen. Perusopetuksen laatua on arvioitu säännöllisesti laatukäsikirjan avulla. Joka toinen vuosi on pidetty laadunarviointipäivä, jossa kaikki osa-alueet on käyty läpi isommalla ryhmällä, johon on kuulunut edustajat kaikista koulutyöhön osallistuvista ryhmistä. Laatutyön kehittämiskohteiksi on toimintakauden aikana nousut muunmuassa tietoteknisten laitteiden käyttö, oppilaiden ja opettajien välisen suhteen parantaminen ja ulkoluokkaopetuksen kehittäminen.

Opettajille on järjestetty tietoteknistä tukea ja koulutusta ja laitteisto on saatu toimivammaksi, yhteisillä projekteilla ja tapahtumapäivillä on parannettu opettajien ja oppilaiden toistensa tuntemista. Ulkoluokkaopetukseen panostettiin monioalaisten oppimiskokemusten viikolla, jolloin kaikki opetus tapahtui ulkona. Myös muuten ulkotilojen käyttäminen on opetuksessa lisääntynyt.

Aikuisliikuntaa on kehitetty. Henkilökohtaista liikuntaneuvontaa on tarjottu maksutta kuntalaisille ja aiemmin vähän tai ei lainkaan liikkuvia henkilöitä on saatu aktivoitua liikunnan pariin kolmen kuukauden kestävin terveysliikuntakampanjoin. Erityisesti matalan kynnyksen liikuntapalveluja on lisätty kuten tasapainojumppa, rytmis, senioritanssi, kevyt lavis ja kuntosalitoiminta. Uusia aikuisliikkujia on saatu mukaan säännölliseen ohjattuun ja itsenäiseen liikuntaan.

Terveyskioskitoiminta on vakiinnuttanut toimintansa ja kuntalaiset osaavat hyödyntää terveyskioskin palveluja.

Ravitsemusneuvontaan ja arjen hallintaan on annettu tukea Arki haltuun - hankkeen avulla. Hankkeella on tuettu nuoria mm. arjen asioiden hoitamisessa, omien mielenkiinnonkohteiden ja vahvuuksien löytämisessä, työelämään tutustumisessa ja työanhausssa, ihmissuhteisiin ja tunteisiin liittyvissä taidoissa sekä omasta hyvinvoinnista huolehtimisesta liikunnan ja ravitsemuksen avulla.

Ennaltaehkäisevää päihdetyötä on tehty alueellisesti Pohjois-Satakunnan muiden kuntien kanssa yhteistyössä. Työtä on toteutettu läpäisyperiaatteella ja poikkihallinnollisesti verkostoituen moniammatillisen työryhmän kanssa. Toimintojen tavoitteena on vähentää päihdehaittoja, päihteiden kysyntää, saatavuutta, tarjontaa sekä edistää terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Lasten, nuorten ja heidän perheiden tueksi on kehitetty Pakkatoiminta, jolla on tehostettu viranomaisten välistä valvontaa ja yhteistyötä päihdehaittojen ehkäisemiseksi. Vähittäismyyntiliikkeet ovat rajoittaneet alle 15-vuotiaiden energijuomien saantia.

Liikuntatoimessa on otettu käyttöön Valomerkki-keskustelut ja Omin jaloin menetelmä, joiden tavoitteena on ehkäistä nuorten päihteiden käyttöä, ensikokeilua ja päihteiden käytöstä aiheutuvia sosiaalisia sekä terveydellisiä ongelmia. Valomerkki-keskustelut ovat osa ennalta ehkäisevää toimintaa. Kohderyhmänä ovat alaikäiset, jotka ovat käyttäneet päihteitä tai joiden hallussa on päihteitä ja jotka eivät ole lastensuojelun asiakkaita. Ajatuksena on nuoriin vaikuttaminen vanhempien sekä nuoren asennemuutoksen kautta. Toiminnassa pyritään aidosti varhaisen vaiheen puuttumiseen. Järjestetty kokemusasiantuntijoiden vierailuja ja lisätty EPT-tunnettavuutta Wilman, median ja somen välityksellä.

Kulttuuritarjontaa on pystytty toteuttamaan monipuolisesti eri kohderyhmille ja siihen osallistuminen on mahdollistettu kaikille kuntalaisille. Toimintaa on kehitetty monitaiteellisemmaksi hyödyntäen paikallista osaamista. Kulttuuritarjonnasta on rakennettu aiempaa enemmän katsojaa ja kulttuurin kokijaa osallistavaa. Yhteisötaide on otettu näkyväksi osaksi kulttuuri-toimintaa. Varhaiskasvatuksen muskaritoiminta on tullut osaksi viikottaista toimintaa päiväkodissa. Uudeksi kulttuuritapahtumaksi on muodostunut Suo soikoon -festivaali. Kunnan tytäryhtiö Willi Karvia oy:n kulttuuritarjonta on täydentänyt kunnan omaa tarjontaa.

Nuorten osallistumista kulttuuritapahtumiin pyritty edistämään maksuttomilla tapahtumilla mutta nuorten osallistuminen tapahtumiin on edelleen muuta väestöryhmää vähäisempää.

Kirjastopalvelut ovat kunnan asukasmäärään suhteutettuna kattavat. Kirjasto palvelee viitenä päivänä viikossa

ja lainaustoiminnan lisäksi kirjastossa järjestetään erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia eri asiakasryhmille. Kunnan oman kokoelman lisäksi kuntalaisten käytössä on koko Satakirjaston kokoelma.

Ympäristön kehittämiseksi viihtyisämmäksi ja siistimmäksi on tehty työtä läpi valtuustokauden. Keskusta-alueen viihtyisyydestä on huolehdittu mm. kukkaistutuksin ja siivoamalla tienvarsia. Laajempaa työtä alueen viihtyvyyden parantamiseksi yhdessä kiinteistöjen omistajien kanssa on jatkettava edelleen.

Karvian palvelut ovat kunnan kokoon nähden hyvällä tasolla ja lakisääteisten palveluiden lisäksi on tarjolla vapaaehtoisia ennaltehkäiseviä palveluita. Kunnassa on mm. oma perhetyöntekijä ja vanhustyöntekijä, vaikka sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu on PoSalla. Resursseja kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtimiseen on verrattain hyvin. Hallintokuntien rajat ylittäviä hankkeita on käynnissä mutta yhteistyötä hallintokuntien välillä tulisi parantaa vielä entisestään.

3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Kasvatus- ja sivistystyö on kunnan tärkeimpiä tehtäviä. Sivistystoimen tavoitteena on yhtenäisen opinpolun mahdollistaminen varhaiskasvatuksesta perusopetuksen päättymiseen. Jokaiselle lapselle ja nuorelle luodaan henkilökohtainen kasvunpolku, joka johtaa menestyksellisesti läpi varhaiskasvatuksen perusopetukseen ja jatko-opintoihin. Sekä varhaiskasvatuksen että koulun toiminnassa on ennaltaehkäisevä työote, jota viedään eteenpäin moniammatillisella yhteistyöllä. Perhetyöntekijä on yksi osa tätä ennaltaehkäisevää työmuotoa. Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa kehitetään ja sen tarkoituksena on vahvistaa yhtenäistä ja positiivista polkua varhaiskasvatuksesta kouluun. Tarkoitus on painottaa tukea enemmän varhaiskasvatukseen, huomioida jokainen lapsi yksilönä ja tukea jokaisen lapsen vahvuuksia.

Lasten ja nuorten oppimisen lisäksi kunnassa on kiinnitettävä huomiota yli 20 vuotiaiden koulutustasoon, joka on valtakunnallisesti ja vertailukuntiin tarkasteltuna alhainen. Elinikäinen oppiminen on hyvinvoinnin, sivistyksen sekä kilpailukyyn lähde. Kuntalaisten koulutustasolla on suora yhteys alueen elinvoimaan ja verotuloihin.

Kunnan taloustilanne on muuttunut viime vuosien aikana haastavammaksi ja on vaatinut toimintamallien uudelleen tarkastelua ja säästöjen hakemista. Palveluita ei ole vielä tarvinnut heikentää, mutta toimintakuluja on pystyttävä sopeuttamaan. Mikäli sopeutus ei onnistu ja tilanne ei korjaannu, joudutaan tarkastelemaan ei lakisääteisten palveluiden tasoa ja tämä tulee vaikuttamaan kuntalaisten viihtyvyyteen. Tavoitteena on, ettei palveluiden karsimiseen jouduttaisi turvautumaan. Vuosi 2020 toteutui budjetoitua parempana ja oli reilusti ylijäämäinen. perusongelma ei kuitenkaan ole poistunut - menot kasvavat tuloja nopeammin. Yrittäjyyden toimintaedellytyksiä tulee parantaa järjestelmällisesti eri tavoilla, jotta tuleva tulo-rahoitus turvataan. Elinvoimaan ja yrittäjyyteen panostamalla ja positiivista tulokehitystä turvaamalla pystytään tuottamaan hyvinvointia edistäviä palveluja tulevaisuudessa.

Ympäristön kehittämisessä viihtyisämmäksi ja siistimmäksi on onnistuttu mutta viihtyisyyden eteen tulee tehdä työtä jatkossakin. Info-tilojen ja opasmerkkien kunnostamisesta sekä pystyttämistä tulee huolehtia. Viihtyisä ympäristö ja selkeät opasteet ovat osa alueen yritysten ja luontokohteiden markkinointia.

Yhteistyö hallintokuntien välillä on osittain parantunut ja kehittynyt mutta yhteistyötä tulisi edelleen lisätä. Erityisesti koulutoimen, varhaiskasvatuksen ja vapaa-aikatoimen välistä yhteistyötä tulisi kehittää.

Kunta tilasi Kuntaliitolta asiantuntijaselvityksen vuonna 2020. Siinä etsittiin keinoja talouden tasapainottamiseksi. Talouden tasapainottamistarve on miljoona euroa. Tavoitteena on, että säästöjä löydettäisiin sotepalveluista, koulutoimesta ja teknisestä toimesta. Lisää tuloja odotetaan kiinteistöverotuloihin, mikäli alueelle rakentuu tuulipuistoja. Tällaisia on tällä hetkellä vireillä kaksi.

Karvian palvelut ovat kunnan kokoon nähden hyvällä tasolla ja lakisääteisten palveluiden lisäksi on tarjolla vapaaehtoisia ennaltehkäiseviä palveluita. Kunnassa on mm. oma perhetyöntekijä ja vanhustyöntekijä, vaikka sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu on PoSalla.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2021 - 2025

4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

"Vuonna 2025 Karvia on itsenäinen oman tiensä kulkija. Karvia on elinvoimainen, omaleimainen ja viihtyisä edelläkävijäkunta, jonka talous on vakaalla pohjalla.

Karvia on yrittäjä- ja perheystävällinen sekä kokoonsa nähden vireän aktiivinen kunta, joka tarjoaa asukkailleen laadukkaita lähipalvelut kustannustehokkaasti.

Liikuntamyönteisessä ja paikallisesta kulttuurista tunnetussa kunnassa on laajat ja monipuoliset vapaa-ajanpalvelut sekä paljon persoonallisia tapahtumia, joita leimaa yhdessä tekemisen meininki ja yhteisöllisyys.

Matkailijat ovat löytäneet tiensä kuntaan. Matkailijat vierailevat Annen Taidekahvilassa, luontokohteissa, Kulttuurikeskus Skantzin tapahtumia seuraamassa, Kammista Skantziin - Taiteiden reitti on noussut tunnetuksi matkailukohteeksi ja Lauhanvuori - Hämeen kangas geoparkki tuo kansainvälisiä matkailijoita myös Karviaan. Erilaiset tapahtumat keräävät runsaasti yleisöä ja tapahtumia järjestetään ympäri vuoden. Matkalaisissa on sellaisia, jotka ihastuvat kuntaan ja muuttavat tänne asumaan. Etätyön lisääntyminen, valokuitu ja monipuoliset palvelut tuovat kuntaan uusia asukkaita.

Karvia on viihtyisä ja maaseutumaisuutensa ja kauniin maisemansa säilyttänyt kunta, joka tunnetaan teollisuuden, monipuolisen yritystoiminnan ja hyvien palveluiden lisäksi monipuolisesta maataloudestaan. Viljelyn ja puutarhatalouden lisäksi Karviassa tuotetaan laatumaitoa ja laatulihaa. Karviassa on lukuisia toimivia erisuuruisia yrityksiä, jotka toimivat hyvin monella toimialalla. Matkailun parissa työskentelevien yritysten määrä on lisääntynyt.

Väestömäärä säilyy vähintään nykyisenä ja väestön hyvinvointi on parantunut."

Karviaan kuntastrategian 2021-2025 painotus on vahvasti elinkeinon ja elinvoiman tukemisessa. Taloudellisella elinvoimaisuudella on suora yhteys kuntalaisten hyvinvointiin työllisyyden ja toimeentulon kautta samalla, kun elinvoimaisuus tukee kunnan taloutta. Vakaalla kuntataloudella pystytään mahdollistamaan kuntalaisten hyvinvointia tukevat palvelut.

5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Satakuntalaisten hyvinvointisuunnitelma 2020-2024

Posa:

Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma vuosille 2021-2024

Lasten ja nuorten seudullinen hyvinvointisuunnitelma 2021-2024

Ikäihmistien hyvinvointisuunnitelma 2014-2020

6 Hyvinvointisuunnitelma

Elinvoiman lisääminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
---------	----------------------------	-----------	-------------------

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Paikallisten yritysten menestyminen	Yrittäjien neuvontapalveluiden lisääminen läpi yrityksen elinkaaren. Vastuutaho Elinvoimalautakunta.	Kahden viranhaltijan osittainen työpanos sekä ostopalvelut.	Yritysten määrän ja työllistämisen kehitys sekä verotulokehitys.

Lasten ja nuorten kulttuuriharrastusten mahdollistaminen ja vapaa sivistystyö.

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Lapsille ja nuorille suunnattua kulttuuritarjontaa oltava jatkossakin. Osallistumista lisättävä.	Mahdollisuus osallistua taiteen perusopetukseen taattava kaikille. Kulttuuritapahtumien järjestäminen ja markkinointi yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Sivistys- ja vapaa-aikatoimi.	Osa-aikainen nuorisosihteeri vastaa nuorisotyöstä ja kunnan kulttuuritarjonnasta.	

Lasten ja nuorten ravitsemus- ja liikuntatottumusten parantaminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Lasten ja nuorten arkiliikkumisen kasvattaminen ja terveellisten ravitsemustottumusten opettaminen.	Ravitsemusneuvontaa perheille varhaiskasvatuksesta koululaisiin Perheliikuntaan Luontoliikunta Vuoropuhelua lastenneuvolaan ja kouluterveydenhuollon lisättävä Vapaa-aika- ja sivistystoimi	Osa-aikainen kouluterveydenhoitaja Posan lastenneuvola Koko sivistys- ja vapaa-aikatoimen henkilökunta muun työn ohessa.	

Yhtenäisen opinpolun varmistaminen ja elinikäinen oppiminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
<p>Yhteistyötä sivistystoimen alaisten toimijoiden välillä kehitettävä.</p> <p>Kuntalaisten koulutusasteen nostaminen.</p>	<p>Yhteiset koulutukset ja tapahtumat varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.</p> <p>Jatkokoulutusmahdollisuuksista neuvominen ja tiedottaminen oppivelvollisuuden suorittamisen jälkeen.</p>	<p>Koko sivistystoimialan henkilöstö.</p> <p>Opinto-ohjaajapalveluiden ostaminen.</p>	<p>Kuntalaisten koulutusaste</p>

Kaikkien kuntalaisten luontoliikunta

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
<p>Luonnossa liikkumisen ja lähialueen virkistysalueiden käytön lisääminen.</p>	<p>Luontoliikuntaan kannustaminen varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa.</p> <p>Luontoliikunta-alueiden kunnossapito.</p> <p>Luontoliikunnan markkinointi.</p> <p>Vastuutahoina kaikki hallintokunnat</p>	<p>Tekniseen toimeen on varattava riittävästo resursseja alueiden kunnossapitoon.</p> <p>Varhaiskasvatuksen ja koulutoimen henkilöstö.</p> <p>Elinvoimatoimen henkilöstö.</p>	<p>Luontoliikunnan määrä varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.</p> <p>Kävijätilastot alueen luontokohteissa.</p>

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

**Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua:
31.05.2021**

7 Suunnitelman laatijat

Hyvinvointisuunnitelma laadittu työryhmänä johon kuuluivat kunnansihteeri Kaisamajja Ronkainen, kunnanjohtaja Tarja Hosiasluoma, päivähoidonohjaaja Reetta Lepistö, rakennusmestari Marianne Ojala, liikuntas sihteeri Sirpa Ala-Rämi ja nuorisosihteeri Tiina-Kaisa Aro-Heinilä.

8 Suunnitelman hyväksyminen

Hyväksytty valtuustossa 26.5.2021 osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua.

**Hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua:
31.05.2021**